

Rapport forvaltningsrevisjonsrapport -økonomisk internkontroll

Behandles i utvalg

Kontrollutvalget i Namsskogan kommune

Møtedato

18.11.2021

Saknr

27/21

Saksbehandler Einar Sandlund

Arkivkode FE - 217, TI - &58

Arkivsaknr 21/31 - 8

Forslag til vedtak:

1. Kontrollutvalget slutter seg til forvaltningsrevisjonsrapporten – Økonomisk internkontroll
2. Kontrollutvalget har følgende til kortversjon av rapporten:
 - 3. Saken oversendes kommunestyret med slik innstilling til vedtak:
 - 4. *Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapporten – Økonomisk internkontroll til orientering.*
 - 5. *Kommunestyret ber kommunedirektøren snarlig følge opp de svakheter som rapporten avdekker.*
 - 6. *Kommunestyret ber kommunedirektøren om skriftlig rapport til kontrollutvalget innen 01.05.22 på hvordan de svakheter som rapporten avdekker er fulgt opp.*

Vedlegg

Rapport økonomisk internkontroll

Namsskogan - Kort rapport økonomisk internkontroll

Saksopplysninger

Kommunelovens § 23-3 sier at det skal gjennomføres forvaltningsrevisjon i kommunen. Kommunestyret behandlet den 15.12.20 plan forvaltningsrevisjon 2020-2024. Det ble fattet slikt vedtak:

«Kommunestyret vedtar plan for forvaltningsrevisjon 2020-2024 med slik prioritering av forvaltningsrevisjoner:

1. *Økonomisk internkontroll*

Kontrollutvalget fattet slikt vedtak i sak 02/21:

1. *Kontrollutvalget bestiller forvaltningsrevisjon på økonomisk internkontroll*
2. *Kontrollutvalget gir følgende innspill på problemstillinger/spørsmål:*
 - *Er budsjett realistisk, «antatte og fiktive ...» brukes mye/kvalitetssikring av tall, bedre utredninger?*
 - *Kvalitet og tilgjengelighet på budsjettdokumentet, er det lett å forstå/se sammenhengen tall- og tekstdel?*
 - *Oppfølging av og iverksetting av budsjettvedtak*
 - *Interne rutiner og implementering av budsjettmyndighet; praksis?*
 - *Internkontroll/-rapportering, rutiner og reell praksis*
3. *Revisor bes å utarbeide prosjektplan til neste møte, 17.03.21.*

Kontrollutvalget behandlet prosjektplanen i sak 07/21 og gjorde slikt vedtak:

1. *Prosjektplan datert 26.02.21 godkjennes.*
2. *Rapporten forventes levert 30.09.21 og innenfor den angitte ressursbruk på 250 timer.*
3. *Kontrollutvalget bes å bli orientert underveis for å kunne ta stilling til evt. behov for endringer i prosjektplanen.*

Endelig rapport ble oversendt 02.11.21. Kommunedirektøren har avgitt hørings svar 26.10.21, jfr. vedlegg 2 i rapporten. Revisor har på bakgrunn av hørings svaret tatt inn de fleste innspillene i rapporten. Der revisor har supplert med informasjon fra hørings svaret, framkommer dette i teksten. Revisor har tillegg gjort faktakorrigeringer på bakgrunn av hørings svaret. Hørings svaret har ikke medført endringer i vurderinger og konklusjon.

Følgende problemstillinger er besvart i rapporten, jfr. vedtatt prosjektplan:

- *Sikrer budsjettprosessen i Namsskogan kommune en realistisk og fullstendig budsjettering?*
- *Har Namsskogan kommune etablert rutiner for økonomisk rapportering i tråd med lov og regelverk, og følges rapporteringsrutinene opp i praksis?*
- *Hvordan opplever medlemmer av kommunestyret budsjettdokumentet? (Beskrivende)*

Metodene brukt for å samle data i denne forvaltningsrevisjonen er basert på dokumentgjennomgang, intervjuer og spørreundersøkelse. Til tross for flere runder med purringer opplevde revisor å få en lav svarprosent. De vurderer likevel at bruken av data fra spørreundersøkelsen gir et bilde av hvordan politisk nivå opplever dokumentet. Totalt vurderer revisor at innsamlet data gir et godt grunnlag til å gjøre vurderinger og svare ut problemstillingene.

Sikrer budsjettprosessen i Namsskogan kommune en realistisk og fullstendig budsjettering?

Flere av informantene fra administrasjonen peker på at budsjettprosessen høsten 2020 ikke var en god prosess. Årsaken til dette er ifølge informantene blant annet knyttet til endring og utskiftninger i ledergruppen. Etter kommunedirektørens vurdering har ikke kommunen hatt gode rutiner for budsjettprosessen. Den har vært lite definert og noe tilfeldig. Dialog og informasjon opp mot politisk nivå kunne vært bedre, samtidig som dette nivået generelt sett kunne gitt tydeligere styringssignaler.

Budsjettprosessen i Namsskogan kommune er under endring som følge av nytt økonomireglement og nye rutiner med større involvering av enhetsledere. Revisor er den oppfatning at prosessene som er beskrevet i økonomireglementet og nye rutiner kan legge til rette for at kommunen får en realistisk og fullstendig budsjettering.

Revisor peker på muligheter for forbedringer. Dette gjelder bruk av prognoser og usikkerhet rundt de forutsetningene budsjett og økonomiplan baseres på. Dette må synliggjøres bedre i budsjettdokumentet. Betingelsene for kommunestyrets bevilgninger bør komme tydelig frem i budsjettdokumentet. Det savnes referanser til ulike kommunale planer. Kravet til realisme skal ikke bare reflektere årsbudsjettet, men hele handlingsplanperioden. Kommuneplanens samfunnsdel er grunnlaget for kommunens avdelinger sine planer og virksomhet. Sammenhengen mellom årsbudsjett, økonomiplanen og kommunale planer kan bli tydeligere, slik at det vises hvordan de målsetningene og strategiene kommunen har valgt blir fulgt opp.

Har Namsskogan kommune etablert rutiner for økonomisk rapportering i tråd med lov og regelverk, og følges rapporteringsrutinene opp i praksis?

Kommunen hadde fram til og med 2020 kvartalsrapportering. Nå er det innført tertialrapportering i henhold til nytt økonomireglement. Ifølge økonomireglementet skal tertialrapporten beskrive den økonomiske utviklingen og utviklingen i tjenesteproduksjonen i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner, samt inneholde en sammenstilling mot budsjett, akkumulert regnskap og prognose for året.

Kommunen har ikke vært flinke nok til å følge med på avvik. Kommunedirektøren peker på at rutinene ved rapportering var for dårlige. Regnskapet 2020 viste et stort positivt avvik, men avviket ble ikke rapportert til kommunestyret. Det ikke ble jobbet godt nok med rapporteringen. Det skulle rapporteres i henhold til mal, men at det ikke var noen mal som

beskrev avvikene.

Revisor vurderer at kommunedirektør rapporterer i tråd med økonomireglementet. Data viser at det er noe forbedringspotensial når det gjelder utarbeidelsen av rapporten. På bakgrunn av nytt økonomireglement er det innført nye interne rapporteringsrutiner. Data gjenspeiler at det er nye rutiner. Det framstår noe uklart for revisor om det rapporteres annenhver måned eller hver måned.

Revisor konkluderer med at har etablert rutiner for økonomisk rapportering, og at disse rutinene følges opp i praksis. Tertialrapporteringen har et forbedringspotensial knyttet til utformingen av rapporten. Revisor peker på muligheter for å gjøre rapportene mer leservennlig ved å tydeliggjøre sammenhengene bedre. Politisk nivå ikke helt tilfreds med informasjon knyttet til budsjettavvik og her merker revisor mer seg at oppsett og uklarhet om bruk av fargekoding kan påvirke forståelsen av informasjonen om avvik.

Hvordan opplever medlemmer av kommunestyret budsjettdokumentet?

Kommunestyremedlemmene er delt i opplevelsen av budsjettdokumentet. Medlemmene i kommunestyret opplever teksten i budsjettdokumentet som mer forståelig enn tabellene, men opplever at det er lite sammenheng mellom tekst og tabell. Noe som gjør tabellene vanskelig å forstå, er oppsettet av tabellene og bruk av farger og hjelpelinjer som er lite forklarende. Det kan være vanskelig å se sammenheng fra år til år og manglende forklaringer på store endringer. Forskjellige tall i lignende tabeller kan skape en forvirring for leser av dokumentet.

Administrasjonen oppleves som tilgjengelig for å svare på spørsmål knyttet til årsbudsjett og økonomiplan. Om svarene administrasjonen gir er oppklarende framstår noe usikkert, men mange opplever dialogen i sin helhet med administrasjonen som god.

Kortutgave av forvaltningsrevisjonsrapporten

Revisjonen har lagd en kortversjon av rapporten, jfr. vedlegg. De ønsker å teste ut bruken av slike kortrapporter. *Rapporten er en kort versjon av endelig rapport og er ikke ment til å erstatte endelig rapport.* Revisor ønsker en tilbakemelding på hvordan den har blitt brukt og innspill til oppsett.

Vurdering

Sekretariatet viser til den framlagte rapport og er av den oppfatning at den svarer ut de gitte problemstillinger.

Rapporten viser at budsjettprosessen er i endring. Dette gjenspeiles i nytt økonomireglement og budsjettrutiner som krever økt involvering av enhetslederne. Sekretariatet viser her til at revisor mener at de prosessene som er beskrevet i økonomireglementet og nye rutiner vil legge til rette for at kommunen får en realistisk og fullstendig budsjettering. Revisor har ikke konkretisert anbefalinger i kulepunkter, men viser til følgende forbedringspunkter:

- Bruk av prognoser, og usikkerheten knyttet til de forutsetningene budsjett og økonomiplan baseres på, bør synliggjøres bedre i budsjettdokumentet.
- Betingelsene for kommunestyrets bevilgninger bør komme tydelig frem i budsjettdokumentet.
- Budsjettdokumentet bør vise referanse til ulike kommunale planer og at kravet til realisme ikke bare reflekterer årsbudsjettet, men hele økonomiplanperioden.

I rapporten konkluderer revisor med at kommunen har etablert rutiner for økonomisk rapportering, og at disse rutinene følges opp i praksis. Det bør ikke herske tvil eller usikkerhet om rutinene og dets forhold til økonomireglementet. Revisor har ikke konkretisert anbefalinger i kulepunkter, men viser til følgende forbedringspunkter:

- Tertialrapporteringen har et forbedringspotensial knyttet til utformingen av rapporten; gjøre den mer leservennlig ved å tydeliggjøre sammenheng

mellom de ulike tabellene bedre.

- Forståelsen av informasjon knyttet til budsjettavvik; oppsett og uklarhet på bruk av fargekoding.

Sekretariatet ser positivt på at revisjonen har lagd en kortversjon av rapporten og oppfordrer kontrollutvalget til å komme med sine innspill og merknader.

Kontrollutvalget anbefales å slutte seg til rapporten og å oversende saken til kommunestyret med innstilling på å ta forvaltningsrevisjonsrapporten økonomistyring til orientering, samt å be kommunedirektøren følge opp de svakheter som rapporten avdekker. Kommunestyret anbefales til slutt å be kommunedirektøren gi skriftlig rapport til kontrollutvalget innen 01.05.22 på hvordan anbefalingene er fulgt opp.